

Din digitale gæstelærer: Svend Brinkmann

Lærervejledning til forløbet 'Lær om et værdigt liv og faglig stolthed'

Forløbet handler om værdighed og faglig stolthed

Målrettet elever på grundforløb 1 (GF1), grundforløb 2 (GF2) og hovedforløb på hovedområdet 'Omsorg, sundhed og pædagogik' med særligt fokus på uddannelserne til social- og sundhedshjælper og -assistent

Online eller fysisk fremmøde

Forløb på 4-5 timer

Alle borgere skal have værdige liv, og social- og sundhedshjælpere samt -assistenter kan ofte bidrage til det. Sådan lyder det fra professor i psykologi Svend Brinkmann, der er gæstelærer i dette forløb. Det kan desuden skabe faglig stolthed blandt social- og sundhedssektorens professionelle at hjælpe andre til et værdigt liv, mener han.

Det at hjælpe andre kan bidrage til faglig stolthed for social- og sundhedshjælpere samt -assistenter. Det er en faglig stolthed, som hænger sammen med, at man bidrager til at vedligeholde et samfund og et velfærdssystem, der tager sig af de svage borgere.

Budskabet leveres af dette forløbs gæstelærer Svend Brinkmann, professor i almenpsykologi ved Aalborg Universitet. Svend Brinkmann er blandt andet kendt for bøgerne *Stå fast* (2014), *Ståsteder* (2016) og *Gå glip* (2017), der handler om at gøre op med kravet om evig selvudvikling, som mange oplever.

For nylig har Svend Brinkmann udgivet bogen *Vi er det liv, vi lever. En fortælling om skæbnen* (2021), hvor han, med afsæt i en mangeårig brevudveksling med en ældre kvinde, skriver om skæbnens betydning for vores liv.

Forløbets formål

Gennem forløbet kan eleverne arbejde med deres egne forståelser for og holdninger til faglig stolthed. De kan også reflektere over, hvilke elementer der kan bidrage til faglig stolthed i deres uddannelse. Forløbet berører dermed erhvervsuddannelsernes overordnede formålsparagraf, der har fokus på udvikling af elevens karakterdannelse, faglige stolthed og evne til samarbejde og kommunikation.

Forløbet kan desuden kobles til:

- Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser, uddannelsens formål, stk. 2: Uddannelsen skal bidrage til udvikling af elevens erhvervsfaglige, studieforberedende og personlige kompetencer under hensyn til arbejdsmarkedets behov, faglig mobilitet og elevens behov på en sådan måde, at eleven bliver så dygtig som muligt. Uddannelsen skal herunder bidrage til udvikling af elevens karakterdannelse, faglige stolthed og evne til selvstændig stillingtagen, samarbejde og kommunikation.
- Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser, uddannelsens formål, stk. 3: Uddannelserne skal i almindelighed bidrage til udviklingen af elevens innovative og kreative kompetencer med henblik på elevens deltagelse i produkt- og serviceudvikling og erhvervelse af forudsætninger for etablering af egen virksomhed.

Desuden lægger forløbet op til, at eleverne kan arbejde med viden, færdigheder og kompetencer i uddannelserne såsom:

- personlig pleje
- omsorg
- praktisk hjælp
- sundhedsfremmende tiltag og støtte - i forbindelse med både rehabilitering og sygdomsforløb.

Formålet med at arbejde med faglig stolthed er derudover at skabe bevidsthed blandt kommende social- og sundhedshjælpere og -assistenter om deres faglige kunnen og værdi i behandling og pleje af borgerne. De er som faggruppe ofte frontpersoner og tovholdere i svage og syge borgers liv med en afgørende rolle i samarbejde med andre faggrupper.

Faglig stolthed kan opleves indefra som tilfredshed med egen arbejdsindsats. Stoltheden kan dog også påvirkes udefra af for eksempel anerkendelse og samfundsmæssig værdsættelse af fagområdet.

I social- og sundhedsuddannelserne er den udefrakommende anerkendelse ikke mindst knyttet til, at social- og sundhedshjælpere og -assistenter bidrager til værdige liv for borgerne.

Forløbet lægger derfor op til, at eleverne arbejder med følgende spørgsmål:

- Hvad er et værdigt liv?
- Hvordan kan jeg med min faglighed bidrage til et værdigt liv for borgeren?
- Hvilken faglig viden og hvilke kompetencer er vigtige, når man skal understøtte et værdigt liv for den enkelte borger?
- Hvad kan gøre mig faglig stolt i den sammenhæng?

Formålet med forløbet er desuden at løfte elevernes læring, motivere dem og styrke deres trivsel med undervisning af en gæstelærer, der er en faglig kapacitet på sit felt.

Find alle de digitale gæstelærerforløb på www.emu.dk.

Forløbets opbygning

Forløbet med Svend Brinkmann er bygget op omkring tre videoer med tilhørende undervisningsaktiviteter. Aktiviteterne er som udgangspunkt ens for både grundforløb 1 (GF1), grundforløb 2 (GF2) og hovedforløbet, men det er vigtigt, at læreren tilpasser forløbets aktiviteter til elevernes specifikke uddannelse og faglige niveau.

Video 1: Lær om et værdigt liv og faglig stolthed

I denne video taler Svend Brinkmann om, at værdighed er noget helt grundlæggende menneskeligt. Han fremhæver, at vi skal forstå værdighed, hvis vi skal forstå mennesket, og han taler også om velfærdsstaten som garant for retten til et værdigt liv.

Svend Brinkmann fremhæver derudover, at det almenmenneskelige, det faglige og det etiske smelter sammen i social- og sundhedsarbejdet med borgeren. Det

indebærer blandt andet, at faglig stolthed kan knytte sig til at være opmærksom på og anerkende, at værdighed har at gøre med borgerens behov og reaktioner, påpeger han.

Efter videoen kan læreren lægge op til, at eleverne diskuterer følgende:

- Hvad betyder værdighed? Og det modsatte – det uværdige?
- Hvilke begreber forbinder Svend Brinkmann med værdighed?
- Har du oplevet at blive behandlet værdigt eller uværdigt?
- Hvilken betydning havde denne oplevelse for dig?

Elevernes drøftelser afsluttes ved, at klassen i fællesskab noterer fem til syv begreber, der knytter sig til værdighed. Dette kan gøres på tavlen eller elektronisk for eksempel i PowerPoint eller på en Padlet. Begreberne skal anvendes senere i forløbet.

Læreren kan eventuelt inddrage artiklen 'Værdighed – den røde tråd i ældreplejen' fra Ældre sagen som baggrundslæsning i forløbet. Artiklen kan findes på www.aeldresagen.dk.

Video 2: Gensidighed er vejen til værdighed

I denne video forklarer Svend Brinkmann, at der er gensidighed i værdighed. Det handler om på den ene side at opføre sig ordentligt og på den anden side at blive behandlet ordentligt af andre. Svend Brinkmann forklarer også, at det er vigtigt at lytte og se ud over egne fordomme, når man skal møde et andet menneske med værdighed.

I videoen trækker Svend Brinkmann på forskellige teorier og begreber, når han forklarer måder at forstå menneskelig værdighed på. Han sætter blandt andet fokus på begreber som 'subjekt' og 'objekt' og på, at noget har en pris, mens andet har en værdighed. Svend Brinkmann forklarer desuden, at vi enten kan være tilskuere til eller deltage i andres liv. Som deltagere kan vi behandle dem med værdighed.

Når eleverne har set videoen, kan læreren facilitere en fælles drøftelse af de teoretiske perspektiver i videoen. Herefter kan eleverne deles ind i grupper og arbejde i dybden med de teoretiske perspektiver. Grupperne kan eventuelt læse kapitlet 'Værdigheden' (s. 57-70) i Svend Brinkmanns bog *Ståsteder* (2016).

Gruppernes arbejde kan stilladseres med følgende spørgsmål:

- Hvad betyder det at betragte mennesket henholdsvis som et subjekt og et objekt? Læreren kan bede eleverne komme med praksiseksempler, der viser forskellen.
- Hvad betyder 'den etiske fordring'? Hvordan kan I forvalte den magt, I har i jeres virke som social- og sundhedshjælpere og -assistenter?
- Hvordan forstår I forskellen på at være tilskuere til og deltage i et andet menneskes liv? Og hvordan kan I balancere dette i jeres faglige virke, således at I behandler borgere på en værdig måde? Læreren kan igen bede eleverne komme med praksiseksempler, der kan understøtte svarene.
- Hvad betyder disse teoretiske perspektiver for jeres faglige stolthed?

Som afslutning på gruppearbejdet kan grupperne formidle deres svar på en planche, ved at gå sammen gruppevis og videndele samt interviewe hinanden eller ved at lave en kort film, hvor grupperne viser deres eksempler. Efterfølgende kan eleverne dele formidlingen i plenum. Der er tale om komplekse emner, og læreren kan være med til at understøtte, at der kan være flere lige gode svar.

Som en yderligere aktivitet kan eleverne arbejde individuelt med, hvad de kan gøre helt konkret for at møde en borger værdigt. Eleverne kan for eksempel opstille tre vigtige etiske rettesnore for adfærd i mødet med borgeren. Eleverne kan endvidere overveje og beskrive,

hvordan disse rettesnore bidrager til en oplevelse af faglig stolthed. I den forbindelse kan læreren opstille faglige kriterier eller begreber, som eleverne skal inddrage i deres refleksioner. Det kan eksempelvis være faglige kriterier eller begreber, som knytter sig til teorier om kommunikation, relationsdannelse eller etik.

Eleverne kan herefter parvis afprøve deres rettesnore i et rollespil. Eleverne kan give hinanden feedback på deres rettesnore - både i forhold til den konkrete oplevelse i rollespillet og i forhold til, hvad det vil betyde i praksis for mødet med borgeren. Eleverne kan også give feedback ved at drøfte de faglige kriterier eller begreber, som rettesnorene inddrager.

Afslutningsvis kan eleverne interviewe hinanden. Ud fra disse interview kan eleverne i fællesskab opnå en større forståelse for, hvordan de kan møde et andet menneske med værdighed - herunder hvordan mødet kan ske med respekt og interesse for det andet menneskes vilje, intentioner, drømme og behov i forbindelse med et værdigt liv.

Hvis det er muligt, kan eleverne med fordel interviewe en borger eller et ældre familiemedlem i stedet for hinanden.

Læreren kan eventuelt inddrage bogen *Vi er det liv, vi lever. En fortælling om skæbnen* (2021) ved selv at fortælle om den eller bede eleverne læse et uddrag.

Video 3: Lad faglig stolthed vokse ud af dine bidrag til værdige liv

Svend Brinkmann taler i denne video om, hvordan faglig stolthed kan vokse ud af at hjælpe andre og bidrage til velfærdssamfundet. Han fremhæver, at der i det at hjælpe andre ligger en iboende meningsfuldhed, som kan medføre faglig stolthed.

I undervisningen på uddannelserne til social- og sundhedshjælper og -assistent er det vigtigt, at det at hjælpe andre knyttes til konkret handling og viden. Som professionelle skal eleverne kunne finde dette frem, så det passer til den konkrete faglige sammenhæng. Eleverne kan derfor nu vende tilbage til de begreber omkring værdighed, som de noterede i arbejdet med video 1. På baggrund af disse kan de:

- Undersøge, hvilke faglige metoder og teorier der ligger bag begreberne.
- Beskrive, hvilke handlemuligheder de har i praksis med afsæt i disse begreber.
- Drøfte, hvordan denne viden og kunnen skaber meningsfuldhed og en oplevelse af faglig stolthed.
- Diskutere, hvordan den faglige stolthed kan blive udfordret, hvis de for eksempel mangler ressourcer, tid eller viden.

Hvis eleverne endnu ikke har været i praktik, kan de trække på erfaringer fra tidligere jobs eller den viden, de har fra deres eget liv, venner eller familie.

Læreren kan eventuelt inddrage Henrik Hersoms teori om stolthedsfremmere i den fælles opsamling, som afslutter dette forløb. Henrik Hersom er lektor ved Københavns Professionshøjskole med speciale i pædagogik på erhvervsuddannelserne, og hans artikel 'Stolte elever i erhvervsuddannelserne' kan søges frem på www.emu.dk.

I opsamlingen kan læreren fokusere på, om eleverne har fået en ny forståelse af faglig stolthed - herunder om de har fået øje på deres egen faglige kunnen og viden, samt hvilken rolle det spiller for den enkelte borger og for det tværfaglige samarbejde.

Evaluering

Undervejs i forløbet kan læreren sammen med eleverne drøfte erfaringer med arbejdet med de forskellige elementer knyttet til værdighed og faglig stolthed. Her kan særligt sættes fokus på, hvorvidt eleverne har fået nye forståelser af, hvordan de kan bidrage til at fastholde et værdigt liv for borgeren, og hvordan det kan bidrage til deres egen oplevelse af faglig stolthed.

I den afsluttende evaluering kan læreren eksempelvis anvende følgende evalueringsmetode, hvor eleverne individuelt forholder sig til deres egen viden og kunnen:

- Eleverne skriver to punkter med ny viden, de har fået fra forløbet.
- Derefter peger eleverne på minimum to interessante begreber, der knytter sig til værdighed og et værdigt liv. Det kan både være fra Svend Brinkmann og fra de andre i klassen.
- Til sidste skriver eleverne to punkter eller konkrete handlinger, der kan bidrage til deres oplevelse af faglig stolthed.

Eleverne kan herefter gå sammen i makkerpar og dele evalueringspunkterne med hinanden. Eleverne kan give hinanden feedback på punkterne, hvorefter evalueringen kan vendes i plenum i hele klassen.

Tilrettelæggelse

Forløbet har en varighed på fire til fem timer. Til video 2 er der foreslået flere aktiviteter, og læreren kan vælge kun at anvende udvalgte aktiviteter, hvilket vil forkorte forløbet tilsvarende.

Forløbet kan anvendes på både GF1, GF2 og hovedforløb. Dog skal læreren være opmærksom på at tilpasse forløbet ud fra:

- Hvilken uddannelse eleverne er i gang med.
- Hvor eleverne er i deres uddannelsesforløb.
- Hvilke faglige tematikker der ellers arbejdes med i klassen.

Hvis undervisningen er online...

Hele forløbet kan gennemføres ved fysisk fremmøde såvel som ved fjernundervisning. Ved fjernundervisning kan der gøres brug af onlineklasserum, for eksempel breakout rooms på klassens virtuelle platform for at understøtte gruppeaktiviteterne. Ligeledes kan der gøres

brug af for eksempel Padlet eller et andet online kanvasredskab til at fastholde og dele pointer og faglige begreber.

Rollespillet til video 2 gennemføres bedst ved fysisk fremmøde, men eleverne kan to og to også anvende breakout rooms til denne aktivitet.

Publikationen er udarbejdet juli 2021 af Rambøll Management Consulting, Københavns Professionshøjskole, VIA University College, Syddansk Universitet og Operate for Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Grafisk tilrettelæggelse: Operate

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLE **XP**

RAMBOLL

SDU

OPERATE